

”

Ліба О. Метадисциплінарний підхід як інструмент педагогічної інноватики. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 10. С. 77-83. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-011>

Liba O. Metadystyplinaryi pidkhid yak instrument pedahohichnoi innovatyky [Metadisciplinary approach as a tool for pedagogical innovation]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 10. S. 77-83. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-011>

УДК 378.147.091.214.18-043.5:001.895(045)

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i10-011

Оксана ЛІБА

Мукачівський державний університет, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-6278-913X>

Liba_oksana@ukr.net

МЕТАДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ

Анотація. У статті розглянуто методи та стратегії використання метадисциплінарного підходу у сучасній педагогічній практиці. Зазначено, що застосування метадисциплінарного підходу у педагогічній інноватиці вимагає поєднання концепцій з різних галузей знань для створення нових, більш ефективних педагогічних підходів та стратегій навчання. Розкрито роль метадисциплінарного підходу у вдосконаленні навчального процесу та розвитку освіти в цілому. Автором представлено думки науковців щодо зазначеної проблематики, які стосуються метадисциплінарного підходу, зокрема його впливу на інноваційні методи в освіті та потенціал у вирішенні складних освітніх викликів. Проаналізовано концепції, методи та результати використання метадисциплінарного підходу в освіті на різних рівнях: від загальноосвітньої школи до вищої освіти. Висвітлено значення та специфіку метадисциплінарного підходу як інструменту педагогічної інноватики та його потенціал у вирішенні сучасних педагогічних завдань. Зазначено фактори оптимізації процесу підготовки фахівців на основі метадисциплінарних зв'язків, зосереджено увагу на важливості усвідомлення нових завдань у царині метадисциплінарності та зрозуміння причин, обставин, трендів, які актуалізують метадисциплінарний підхід. Розглянуто виклики та перешкоди, які можуть виникнути під час впровадження метадисциплінарного підходу, а також зазначено шляхи їх подолання. Це дає вагомий підстави для пошуку інноваційних педагогічних методик та інструментів, які ґрунтуються на метадисциплінарному підході, таким як проектне навчання, проблемне навчання, інтерактивні методи тощо. Дослідження містить рекомендації щодо ефективного впровадження метадисциплінарного підходу в педагогічну практику та можливостей його подальшого розвитку. Обґрунтовано доцільність застосування такого підходу як інструменту педагогічної інноватики та його значущість у вирішенні сучасних завдань у галузі професійної освіти.

Ключові слова: метадисциплінарний підхід; педагогічна інноватика; інноваційні педагогічні методики; інтерактивні методи; проектне навчання; проблемне навчання.

Oksana LIBA

Mukachevo State University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6278-913X>

Liba_oksana@ukr.net

METADISCIPLINARY APPROACH AS A TOOL FOR PEDAGOGICAL INNOVATION

Abstract. The article discusses the methods and strategies of using the metadisciplinary approach in modern pedagogical practice. It is noted that using a metadisciplinary approach in pedagogical innovation requires a combination of concepts from different fields of knowledge to create new, more effective pedagogical approaches and learning strategies. The role of the metadisciplinary approach in improving the educational process and the development of education as a whole is revealed. The author presents the opinions of scientists regarding the mentioned issues, which relate to the metadisciplinary approach, in particular, its impact on innovative methods in education and its potential to solve complex educational challenges. The concepts, methods and results of using the metadisciplinary approach in education at different levels: from secondary school to higher education are analyzed. The importance and specificity of the metadisciplinary approach as a tool of pedagogical innovation and its potential in solving modern pedagogical tasks are highlighted. Factors for optimizing the process of training specialists based on metadisciplinary connections are indicated, attention is focused on the importance of awareness of new tasks in the field of metadisciplinary and understanding the reasons, circumstances, and trends that actualize the metadisciplinary approach. Challenges and obstacles that may arise during the implementation of a metadisciplinary approach are considered, and ways to overcome them are indicated. That provides good reasons for the search for innovative pedagogical methods and tools based on a metadisciplinary approach, such as project-based learning, problem-based learning, interactive methods, etc. The study contains recommendations for the effective implementation of the metadisciplinary approach in pedagogical practice and possibilities for its further development. The expediency of using such an approach as a tool of pedagogical innovation and its significance in solving modern tasks in the field of professional education are substantiated.

Keywords: metadisciplinary approach; pedagogical innovations; innovative pedagogical methods; interactive methods; project training; problem-based learning.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть сучасна освітня система, яка є важливою складовою нашого соціокультурного простору, перебуває у процесі активних трансформацій, спрямованих на модернізацію освітнього процесу. Цей напрямок включає повну раціоналізацію навчальних та виховних завдань. Освіта прагне стати основним джерелом інноваційного потенціалу української нації та найважливішим компонентом формування людського капіталу в країні. Слушним є зауваження Н. Батечко та М. Михайліченко, що освіта є складною відкритою нелінійною системою;

вона здатна адаптуватися до постійно змінюваних умов та вимог суспільства, дозволяючи впроваджувати нові методики та технології, а також може ефективно реагувати на нові виклики та потреби, підтримуючи постійне вдосконалення та інновації в галузі [1, с. 32].

Слід зазначити, що у сучасному науковому середовищі зростає тенденція до синтезу знань між суміжними дисциплінами, що ґрунтується на парадигмі цілісності та міждисциплінарного підходу до досліджень, організації науки та здобуття освіти з використанням інноваційних методів і технологій. У цьому контексті все більш актуальним є впровадження у систему вищої освіти міждисциплінарного підходу, оскільки це продиктовано, як справедливо зазначає А. Колот, зростаючою мобільністю, швидкоплинністю, швидкозамінюваністю усього, що оточує людину, і створеними нею інститутами. Ті зміни, які (ще у другій половині XX ст.) відбувалися протягом 15-20 років, нині стають реальністю вже за 4-5 років. За таких умов мононаука, монодисципліна самотужки апіорі не може виконати своєї традиційної місії та забезпечити стійке прирощення нових знань [9, с. 20].

Міждисциплінарний підхід, як парадигмальна основа організації освітнього процесу в системі викладання фахових дисциплін, в останнє десятиліття привертає значну увагу багатьох педагогів. Проте, переважно цей інтерес зосереджений на обговоренні питань, пов'язаних із забезпеченням якості підготовки майбутніх фахівців та освітньо-професійного значення даного підходу.

Усвідомлюючи зазначене, дослідники зауважують, що міждисциплінарність стала терміном, який відображає інтегративний характер сучасного етапу наукового пізнання. Це свідчить про недостатність виключно дисциплінарного, тобто однобічного, «галузевого» принципу пізнання. З іншого боку, міждисциплінарність передбачає професійну мобільність освітнього процесу, тобто здатність оперативно реагувати на постійно виникаючі зміни у професійній, науковій, теоретичній та практичній діяльності. Вона також сприяє симбіозу змістовних аспектів навчання, умінь, навичок і компетенцій, що є необхідними для успішної адаптації та розвитку в сучасному динамічному світі [19].

Взаємодія різних наукових і освітніх дисциплін є основою широко поширених сьогодні міждисциплінарних проектів, чия наявність і зростання впливають на провідні дослідницькі напрямки і стають частиною наукового мейнстріму. Це, в свою чергу, створює умови для інноваційних відкриттів, що виходять за межі окремих дисциплін і сприяють розвитку нових наукових галузей. Міждисциплінарні проекти сприяють формуванню комплексного підходу до вирішення актуальних проблем, об'єднуючи зусилля дослідників з різних сфер і створюючи нові можливості для наукових та практичних досягнень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасному освітньому середовищі все більше уваги приділяється саме кореляції між поняттями «міждисциплінарність» і «метадисциплінарність». На нашу думку, показовою є стаття Д. Пучкової («Постнекласичний тип раціональності: полі-, між-, транс- та метадисциплінарність»), де авторка вказує на «... відносну конвенційну складність демаркації цих термінів ...», натомість пропонує узагальнений термін «метадисциплінарності». Д. Пучкова зазначає, що поява описаної дослідницької стратегії спричинена тим, що «... метадисциплінарність передбачає вивільнення від традиції сталого дедуктивно-індуктивного способу побудови наукової картини світу і створення проектного наукового продукту, що базується на уяві, інтуїції, дотепності й, не в останню чергу, пов'язаного з естетичним сприйняттям світу». Відповідно, на переконання авторки, вдавання до метадисциплінарного підходу трансформує і саму науку, видозмінює її наявні форми, робить подальший пошук наукової істини непередбаченим [17].

Обговорюючи різні підходи, які можуть слугувати парадигмальною основою для організації викладання фахових дисциплін, не можна не погодитися з науковцями які зазначають, що метапредметний [міждисциплінарний] підхід забезпечує перехід від існуючої практики дроблення знань на предмети до цілісного образного світосприйняття та до метадіяльності. Такі метапредметні результати освітнього процесу, як: способи діяльності, досвід діяльності ... [здобувачів освіти], ключові компетентності, – знаходять своє застосування як в рамках освітнього процесу, так і при вирішенні проблем в реальних життєвих та професійних ситуаціях [14].

Зазначимо, що нам імпонує такий методологічний підхід і така взаємодія між визначеними поняттями. Це дозволяє, на думку Є. Лодатко, досягати більш глибокого і всеосяжного розуміння інноваційних процесів. У сучасній педагогічній науці значна кількість уживаних понять залишається без чітких означень, узгоджених із чинною педагогічною концепцією, базованою на системі національних освітніх цінностей. Це призводить до багатоваріантності змістового наповнення понять, оскільки автори педагогічних досліджень при оперуванні потрібними їм поняттями вільні у виборі як їхнього змісту, так і розстановки смислових акцентів. Існуюча «поняттєва неоднозначність» перешкоджає структуруванню системи педагогічних понять, а в багатьох випадках унеможливорює класифікацію об'єктів, що утворюють обсяг поняття. Водночас, використання такого підходу сприяє подоланню цих викликів, забезпечуючи чіткість та узгодженість у визначенні педагогічних термінів і концепцій, що є важливим кроком у напрямку вдосконалення освітнього процесу [15, с. 100].

Перед тим, як ми розглянемо і втілимо завдання на практиці, важливо визначити, наскільки далеко просунулись наукові розробки щодо цієї проблеми як в Україні, так і за кордоном. Фундаментальні напрацювання щодо методології метадисциплінарності в різних галузях представлено у наукових доробках А. Колота, Т. Крепс, О. Приятельчук, О. Ступницького, А. Філіпенка, Л. Яковенка, В. Желанової, О. Кравченко, В. Кременя, В. Огнев'юка, В. Сисоєвої та інших. Реалізацію принципів метадисциплінарності в дослідженні інноваційних процесів представлені в роботах Ж. Аллака, Р. Акоффа, К. Ангеловські, В. Андрущенко, М. Берулави, Б. Гершунского, В. Докучаєвої, В. Вершиніна, І. Зязюна, Л. Подимової, Н. Ничкало, П. Сауха, В. Сластьоніна та інших.

Метадисциплінарний підхід як передумову та домінують розвитку в освітній діяльності висвітлено у спільному дослідженні Л. Султанової, О. Тринус «Професійне самовдосконалення майбутніх педагогів у контексті Нової української школи: навчальний посібник» [20]. Розвиток інноватики як міждисциплінарної наукової галузі були і залишаються предметом дослідження зарубіжних учених Дж. Бассет, Д. Гамільтон, Н. Гросс, Р. Едем, Е. Роджерс, А. Хаберман, О. Хомерики.

Фахівці Міжнародної платформи Studyportals усебічно підтримуючи виокремлення метадисциплінарності як «світового тренду майбутнього» наголошують, що різноманітність таких трендів, які є наявними зараз в освітньому просторі, переважно стосується формального аспекту освітньої діяльності, тоді як якісні зміни в галузі освіти потребують зміщення акценту з формального – на змістовий аспект освітнього процесу [18]. Це, на їх думку, має надати майбутнім освітянам можливості розвивати навички критичного мислення, а також всебічно, цілісно та більш глибоко досліджувати об'єкт, що, у свою чергу, має забезпечити свободу й відповідальність студента у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії [Там само].

Тобто, у цьому контексті стає зрозумілим, що метадисциплінарність в аспекті взаємодії інституцій «вища освіта – наука – практика», є цікавою для нас, насамперед – як інструмент здобуття нових знань педагогічної інноватики. Водночас проблема метадисциплінарної взаємодії методології та практики інновацій в освіті залишається актуальною.

Мета статті є аналіз нової оптики метадисциплінарного підходу як інструменту педагогічної інноватики.

Методи дослідження: аналіз, порівняння та узагальнення теоретичних даних.

Виклад основного матеріалу. Стратегічна концепція інтеграції теорії та практики інноваційної освіти базується на трьох основних складових: фундаментальних дослідженнях, прикладних наукових розробках та практичній реалізації інновацій. Використання метадисциплінарного підходу є актуальним напрямом у сучасній педагогічній практиці, що спрямоване на оптимізацію освітнього процесу та розвиток інноваційних методик навчання.

Система освіти характеризується багатоманітними зв'язками з різними соціальними та науковими сферами, тому більшість питань, пов'язаних з її оновленням, постають як комплексні метадисциплінарні проблеми [14, с. 42].

Разом з тим, варто зазначити, що головним інноваційним потенціалом будь-якої країни є фахівці у галузі освіти, зокрема педагоги.

І. Богданова вважає, що педагогічна інноватика в широкому розумінні розглядається як новий метадисциплінарний науковий напрям, що вивчає актуально значущі явища й факти у взаємозв'язку з філософськими, психологічними, соціальними, кібернетичними та педагогічними підходами з метою усвідомлення унікальних особливостей освітнього простору та встановлення універсальних законів і закономірностей, у вузькому, – як галузь досліджень, спрямованих на освоєння інноваційних процесів в освіті [2].

Специфіка педагогічної інноватики полягає в тому, що вона представляє собою унікальну міждисциплінарну методологію. Проблема створення, опанування й реалізації нового, що є надзвичайно актуальною в педагогічній теорії й практиці, насправді є проблемою міждисциплінарного знання. Ця проблема вимагає інтеграції різних наукових підходів та методологій для вирішення складних завдань у сфері освіти. У зв'язку з цим, одним із дослідницьких завдань є зацікавленість у метадисциплінарному підході, який виступає як потужний інструмент для інновацій, спрямований на послідовні, цілеспрямовані дії у сфері її оновлення.

В педагогічній інноватиці метадисциплінарність у постановці проблем і підходах до їх вирішення проявляється в аналізі інноваційних теорій різних наукових галузей, виявленні змістових, логічних, функціональних зв'язків між ними, синтезу поглядів на інноваційні процеси й формуванні нових теорій та концепцій інновацій в освіті. У контексті інноваційних змін когнітивні практики проявляють тяжіння до метадисциплінарного синтезу, тому що метадисциплінарність пов'язана зі здатністю всебічно підходити до аналізу задач і дозволяє вивчати те, що неможливо побачити, сприйняти в межах однієї наукової дисципліни з її специфічними об'єктом, предметом і методами дослідження [7].

Вивчаючи та аналізуючи педагогічну інноватику як міждисциплінарну галузь професійної педагогіки Л. Козак наголошує, що «... педагогічна інноватика як міждисциплінарна галузь професійної педагогіки уможлиблює діалог, взаємодію, взаємозбагачення різних методологій у дослідженні інновацій в освіті; розкриває глибинні процеси створення, освоєння і застосування нових освітніх концепцій, теорій, систем, технологій, яким притаманні особливості, пов'язані з діями суб'єктів педагогічної взаємодії ...». [7].

Метадисциплінарність віддзеркалює інтегративний характер сучасного наукового пізнання, що включає процес міжнаукового синтезу та інтеграції різних наук. Цей підхід сприяє розвитку інновацій в освітній діяльності, дозволяючи поєднувати та адаптувати знання з різних галузей для створення комплексних рішень. Метадисциплінарний підхід охоплює інтеграцію різних наукових дисциплін та методологій з метою розв'язання складних проблем. Він сприяє взаємодії між різними галузями знань і створює умови для новаторського розвитку та перетворення. Цей підхід включає в себе аспекти, що охоплюють як фундаментальні, так і прикладні наукові дослідження, а також практичну реалізацію інноваційних ідей в різних сферах людської діяльності.

Розглядаючи питання актуалізації метадисциплінарного підходу в Європейському просторі вищої освіти А. Іщенко зазначає, що процес реформування передбачає пошук інноваційних технологій. Особливо це стосується покращення системи вищої освіти, для якої пріоритетними є пошук оригінальних підходів, серед яких метадисциплінарний поступово стає одним із найважливіших [3, с. 265]. Автор засвідчив поступове посилення уваги до метадисциплінарного підходу та осмислення його як одного з показників якості, привабливості та конкурентоспроможності європейської освіти [Там само].

Забезпечення навчального процесу на засадах метадисциплінарного підходу, на переконання дослідників, буде інноваційним завдяки: застосуванню оптимальних комунікаційних інструментів, здатних частково замінити очні заняття (аудіотрансляція та візуалізація); оптимізація фонду оціночних засобів дисциплін професійного циклу та їх трансформація для ведення практичних занять у режимі онлайн; адаптація систем оцінювання до інтерактивного формату семінарських та практичних занять [21], а для отримання конкретного інноваційного продукту необхідно здійснювати проектну діяльність регулярно, освоювати нові способи її ведення, діяти в команді, аналізувати якість виконаних проектів і коригувати помилкові дії [22].

Метадисциплінарний підхід як інструмент педагогічної інноватики може успішно реалізовуватися за умов конструювання нових навчальних курсів і їх впровадження до процесу професійної підготовки студентів педагогічних факультетів, які базуються на використанні інноваційних освітніх технологій, спрямовуючи їхню дію на особистісний розвиток і творчу самореалізацію кожного майбутнього фахівця. Специфіка інновацій полягає в тому, що вони є метадисциплінарною методологією особливого типу. Інновації забезпечують інтеграцію знань, де спеціалізовані науки зберігають свою самостійність і специфічність, але їх теоретичні концепції і фактичні дані об'єднуються навколо методів дослідження проблем інновацій та інноваційної діяльності. Це сприяє інтеграції різноманітних наукових знань з метою підвищення їх практичної ефективності.

Хочемо зазначити, що використання такого підходу в освіті на різних рівнях, від загальноосвітньої школи до вищої освіти, відображається у багатьох аспектах, а саме: *загальноосвітня школа* (застосування інтегрованих курсів, що об'єднують різні предмети для глибшого розуміння теми; використання проектів, які охоплюють кілька предметів одночасно, щоб забезпечити цілісне навчання); *початкова і середня освіта* (використання методів, таких як проблемне навчання або дослідницькі проекти, які дозволяють учням використовувати знання з різних предметів для розв'язання реальних проблем); *середня освіта* (поглиблене вивчення, що об'єднує предмети за тематичними модулями; спільні проекти, які об'єднують математику, науку, мистецтво і технології); *вища освіта* (програми, які спільно розробляються кількома факультетами для забезпечення широкого кола знань; міждисциплінарні проекти і дослідження, які залучають студентів і викладачів з різних спеціалізацій); *наукові дослідження* (міждисциплінарні гранти і програми; фінансування досліджень, що стимулюють співпрацю між різними науковими галузями; створення спеціалізованих центрів для співпраці у вирішенні складних наукових завдань).

До факторів, що актуалізують необхідність розробки й реалізації метадисциплінарного підходу для формування професійної ідентичності майбутніх учителів, на нашу думку, слід віднести: інтеграцію теоретичних і практичних знань – це забезпечить глибше розуміння та всебічне вивчення предмету, підвищуючи ефективність навчального процесу [10]; розвиток критичного мислення – стимулює студентів до аналізу та оцінки інформації з різних дисциплін, що допомагає вирішувати складні професійні завдання [4, с. 51]; адаптацію до сучасних освітніх трендів – готує майбутніх учителів до швидко змінюваних умов і нових вимог освітнього середовища [11]; формування творчого підходу до викладання – сприяє розвитку інноваційних методів навчання та виховання [12, с.135];

підвищення мотивації до безперервного професійного розвитку – стимулює учителів до постійного вдосконалення своїх знань та навичок; створення умов для співпраці між дисциплінами – сприяє більш ефективному обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей [5]. Ці фактори допоможуть підвищити якість підготовки майбутніх учителів та забезпечити їхню готовність до виконання професійних обов'язків в умовах сучасної освітньої парадигми.

Досліджуючи міждисциплінарну інтеграцію у професійній підготовці майбутніх педагогів Н. Луцан та А. Струк наголошують на тому, що інтегрований курс «Я досліджую світ» має особливе місце в системі фахової підготовки майбутнього вчителя початкових класів та можливості для забезпечення міждисциплінарної інтеграції [16]. Автори наголошують що інтегрований курс «Я досліджую світ» реалізовується за допомогою інтеграції кількох освітніх галузей та має потужні можливості для формування всебічно розвиненої особистості, дозволяє інтенсифікувати урок, сприяє збільшенню його інформативної складової частини, підвищує творчий потенціал, сприяє розвитку інтересу до навчального курсу, розвиває нестандартне мислення та креативність, допомагає ширшому вивченню навчального предмету та вчить використовувати здобуті знання у практичній діяльності [Там само].

Отже, використання метадисциплінарного підходу у підготовці майбутніх педагогів сприяє формуванню глибокого розуміння освітніх процесів, інтегруючи знання з різних наукових галузей. Це дозволяє студентам розробляти інноваційні підходи до навчання та виховання, ефективно вирішувати педагогічні задачі та адаптуватися до швидкозмінних умов сучасної освіти. Метадисциплінарність також збагачує професійну компетентність майбутніх вчителів, розширюючи їхній методичний арсенал і підвищуючи здатність до критичного мислення.

На думку О. Чубрей, професіоналізація навчальних дисциплін залежить від визначення тематики та підбору змісту лекційних, семінарських і практичних занять. Основними критеріями при цьому є орієнтованість на формування у студентів: знань, що складають теоретичний фундамент для осмислення ідей, концепцій та теорій у педагогіці; знань, безпосередньо задіяних в освітньому процесі; а також знань та умінь, що сприяють удосконаленню методичної підготовки майбутніх учителів [23].

Як слушно зауважує Н. Лисенко, застосування метадисциплінарного підходу в підготовці майбутніх фахівців відіграє ключову роль у розвитку науково-методичної бази, підвищуючи професійну компетентність здобувачів освіти. Згідно з визначенням автора, цей підхід передбачає таку організацію навчальної діяльності, при якій студенти отримують необхідні теоретичні та практичні навички за обраною спеціальністю, і на виході демонструють бажаний результат для роботодавців: стають компетентними та конкурентоспроможними фахівцями [13].

Метадисциплінарне навчання як технологія передбачає інтеграцію знань з різних галузей, їх об'єднання та зосередження у контексті вирішення конкретного освітнього завдання. З іншого боку, оскільки знання не набуваються ізольовано, метадисциплінарність стає важливим інструментом у створенні нових способів мислення, сприяє дефрагментації знань, сприяє розвитку критичного мислення, творчості, навичок співпраці та продуктивного спілкування.

Запропонована технологія реалізації метадисциплінарного підходу дозволяє зробити процес підготовки майбутніх учителів початкової освіти більш ефективним, оскільки метадисциплінарність сприяє виявленню актуальної теоретичної інформації, залишаючи поза навчальним процесом зайві деталі. Реалізація цієї технології у вищій педагогічній освіті надає можливість працювати з ключовими явищами та закономірностями.

Оволодіння методологією метадисциплінарності та розуміння міждисциплінарних зв'язків дають викладачеві можливість розвивати світогляд студентів. Усвідомлення студентами взаємозв'язків між науковими дисциплінами та розуміння їхньої практичної значущості сприяє активізації інтелектуальної діяльності, формуванню пізнавальних потреб і стимулює подальше поглиблення знань.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Впровадження метадисциплінарного підходу, незважаючи на виклики, відкриває нові можливості для удосконалення освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців. Метадисциплінарний підхід має певні особливості організації освітнього процесу, що стимулюють усвідомлення можливостей побудови різних систем підготовки фахівців. Це дозволяє розглядати цінність такого підходу в контексті його застосування в навчальному процесі закладів вищої освіти, щоб забезпечити реальний зв'язок з розвитком науки та професійними вимогами.

Важливо відзначити, що інновація у системі педагогічних знань є результатом метадисциплінарного синтезу й реконструкції, що охоплює впровадження та генерацію нових ідей, теорій, моделей, технологій навчання та їх втілення в практику інноваційної освітньої діяльності. У метадисциплінарному ракурсі праксеологічні задачі, пов'язані з прикладними потребами педагогічної інновації, охоплюють всі аспекти інноваційної діяльності: цілі, принципи, зміст, методи, засоби і форми. Це дозволяє сформулювати системні знання у студентів, сприяти розвитку їхнього критичного мислення та здатності застосовувати набуті знання у різних контекстах.

Для ефективного впровадження метадисциплінарного підходу у навчальний процес важливо створювати нові навчальні матеріали, розробляти посібники та залучати сучасні технології та платформи для спільного доступу до ресурсів. Включення матеріалу, який розкриває міжпредметні зв'язки, до змісту лекцій, семінарів та інших академічних занять стає, необхідністю. Проведення тренінгів, семінарів та майстер-класів для викладачів з метою підвищення їхньої кваліфікації та адаптації до нових методів є ключовим аспектом цього процесу. На наше переконання, для повноцінного впровадження метадисциплінарного підходу необхідно розробити нові критерії та методи оцінювання, що відображатимуть його унікальність. Важливим є також створення системи формувального оцінювання, яка дозволить адекватно оцінювати студентські досягнення, відповідно до особливостей метадисциплінарного навчання. Хочемо зазначити, що активне залучення адміністрації до процесу впровадження метадисциплінарного підходу, демонстрація його переваг через пілотні проекти та успішні кейси сприятиме підтримці цього процесу.

Метадисциплінарний підхід дозволяє поєднувати кращі практики з різних галузей та сприяє створенню сприятливого середовища для інноваційного розвитку у сфері професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Батечко Н., Михайличенко М. Еволюція освітніх парадигм у сучасному науковому дискурсі. Освітologia. 2020. №9. С. 29–37.
2. Богданова І.М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій : дис... д-ра пед. наук : 13.00.04; Ін-т педагогіки і психології. О., 2003. 440 с.
3. Іщенко А. Міждисциплінарний підхід як пріоритетна стратегія розвитку вищої освіти в країнах ЄС. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 2(116). С. 265–276.
4. Іщук Н.В. Формування сучасного освітнього середовища на засадах інтегрованого підходу до навчання іноземної мови. Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика: Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції 27 лютого. Ірпінь, 2020. С. 47–51.
5. Керницький О.М. Освітнє середовище вищого навчального закладу як педагогічний феномен. Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 2013. №38–39. С. 43–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2013_38-39_8.
6. Козак Л.В. Інноваційні технології навчання у підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності. Педагогічний процес : теорія і практика : Зб. наук. праць. 2014. Вип. 4. С. 40–45.
7. Козак Л.В. Педагогічна інноватика : роб. навч. прогр. для спеціальності 8.01010201 «Початкова освіта» (галузь знань 0101 «Педагогічна освіта», ОКР «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи). Київ. ун-т ім. Б. Грінченка., 2012. 60 с.
8. Козак Л. Педагогічна інноватика як міждисциплінарна галузь професійної педагогіки. Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 2016. Вип. 3–4. С. 29–35.
9. Колот А.М. Міждисциплінарний підхід як передумова розвитку економічної науки та освіти. Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія: «Економіка». 2014. № 158. С. 18–22.
10. Коновальчук І.І. Теорія і технологія реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 464 с.
11. Кошіль О.П. Освітнє середовище навчального закладу як фактор розвитку особистості. Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті сучасного ринку праці: збірник матеріалів науково-практичної конференції, Кривий Ріг, 6 квітня 2017 року. Кривий Ріг: КПГТЛ, 2017. С. 408–412.
12. Лисаченко О.Д. Роль міждисциплінарної інтеграції у формуванні клінічного мислення студента. Вісник проблем біології і медицини, 2012. Вип. 3. Т. 2 (95). С. 133–135.
13. Лисенко Н.В. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх фармацевтів у системі викладання фахових дисциплін: дис. ... д-ра філософії за спец. 011 – Освітні, педагогічні науки. Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2023. 275 с.
14. Лодатко Є.; Ліба Н.; Пасека С. Феноменологія парадигм як предмет методологічної рефлексії в системі професійної підготовки фахівців. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки», (1), 5–13. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-1-5-13>.
15. Лодатко Є.О. Педагогічне моделювання: монографія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 206 с.
16. Луцан Н.І., Струк А.В. Міждисциплінарна інтеграція як педагогічна умова професійної підготовки майбутніх педагогів. Інноваційна педагогіка, 2022. Вип. 54. Т. 1. С. 154–156.]
17. Пучкова Д.Д. Постнекласичний тип раціональності: полі-, між-, транс- та метадисциплінарність. Вісник національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2 (32). НАУ, 2020. С. 93–97. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.32.15113>.
18. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
19. Ступницький О.І., Приятельчук О.А. Міждисциплінарний підхід до формування універсальних компетенцій у процесі вивчення дисциплін освітньої програми «Міжнародний бізнес». Економіка та суспільство, 2021. № 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-47>.
20. Султанова Лейла, Тринус Олена. Професійне самовдосконалення майбутніх педагогів у контексті Нової української школи: навч. посібн. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 179 с

21. Ткаченко В., Усатов Б., Шмиголь Р. Інтерактивні технології у контексті міждисциплінарного підходу до навчання як передумова успішності майбутньої професійної діяльності фахівців. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки», (4), 16–21. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4-16-21>.
22. Усатова І., Ткаченко В., Ведмедюк А. Міждисциплінарний підхід у фаховій підготовці майбутніх фармацевтів. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки», (1), 91–97. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-1-91-96>.
23. Чубрей, О.С. Перспективні концепти зарубіжного досвіду у галузі підготовки майбутніх учителів географії. Молодий вчений, 10 (62), 114–118. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4558>.

References

1. Batechko N., Mykhailichenko M. Evoliutsiia osvitynih paradyhm u suchasnomu naukovomu dyskursi. Osvitohiia. 2020. №9. S. 29–37.
2. Bohdanova I.M. Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv na osnovi zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii : dys... d-ra ped. nauk : 13.00.04; In-t pedahohiky i psykholohii. O., 2003. 440 s.
3. Ishchenko A. Mizhdystsyplinarnyi pidkhd yak priorytetna stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v krainakh YeS. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 2022, № 2(116). S. 265–276.
4. Ishchuk N.V. Formuvannia suchasnoho osvitnoho seredovyshcha na zasadakh intehrovanoho pidkhdodu do navchannia inozemnoi movy. Formuvannia suchasnoho osvitnoho seredovyshcha: teoriia i praktyka: Materialy Mizhvuzivskoi naukovy-praktychnoi konferentsii 27 liutoho. Irpin, 2020. S. 47–51.
5. Kernyskyi O.M. Osvitnie seredovyshche vyshchoho navchalnoho zakladu yak pedahohichniy fenomen. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity, 2013. №38–39. S. 43–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2013_38-39_8.
6. Kozak L.V. Innovatsiini tekhnolohii navchannia u pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv doshkilnoi pedahohiky i psykholohii do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti. Pedahohichniy protses : teoriia i praktyka : Zb. nauk. prats. 2014. Vyp. 4. S. 40–45.
7. Kozak L.V. Pedahohichna innovatyka : rob. navch. prohr. dlia spetsialnosti 8.01010201 «Pochatkova osvita» (haluz znan 0101 «Pedahohichna osvita», OKR «mahistr», za vymohamy kredytno-modulnoi systemy). Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2012. 60 s.
8. Kozak L. Pedahohichna innovatyka yak mizhdystsyplinarna haluz profesiinoi pedahohiky. Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka, 2016. Vyp. 3–4. S. 29–35.
9. Kolot A.M. Mizhdystsyplinarnyi pidkhd yak peredumova rozvytku ekonomichnoi nauky ta osvity. Visnyk KNU imeni T. Shevchenka. Serii: «Ekonomika». 2014. № 158. S. 18–22.
10. Konovalchuk I.I. Teoriia i tekhnolohiia realizatsii innovatsii u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh: Monohrafiia. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2014. 464 s.
11. Koshil O.P. Osvitnie seredovyshche navchalnoho zakladu yak faktor rozvytku osobystosti. Teoretyko-metodychni osnovy pidhotovky konkurentozdatnykh fakhivtsiv u konteksti suchasnoho rynku pratsi: zbirnyk materialiv naukovy-praktychnoi konferentsii, Kryvyi Rih, 6 kvitnia 2017 roku. Kryvyi Rih: KPHTL, 2017. S. 408–412.
12. Lysachenko O.D. Rol mizhdystsyplinarnoi intehratsii u formuvanni klinichnoho myslennia studenta. Visnyk problem biolohii i medytsyny, 2012. Vyp. 3. T. 2 (95). S. 133–135.
13. Lysenko N.V. Mizhdystsyplinarnyi pidkhd do profesiinoi pidhotovky maibutnikh farmatsevtiv u systemi vykladannia fakhovykh dystsyplin: dys. ... d-ra filosofii za spets. 011 – Osvitni, pedahohichni nauky. Cherkasy: Cherkaskyi natsionalnyi universytet imeni Bohdana Khmelnytskoho, 2023. 275 s.
14. Lodatko Ye.; Liba N.; Pasieka S. Fenomenolohiia paradyhm yak predmet metodolohichnoi refleksii v systemi profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: «Pedahohichni nauky», (1), 5–13. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-1-5-1>.
15. Lodatko Ye.O. Pedahohichne modeliuvannia: monohrafiia. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan, 2022. 206 s.
16. Lutsan N.I., Struk A.V. Mizhdystsyplinarna intehratsiia yak pedahohichna umova profesiinoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv. Innovatsiina pedahohika, 2022. Vyp. 54. T. 1. S. 154–156].
17. Puchkova D.D. Postneklasnyy tip ratsionalnosti: poli-, mizh-, trans- ta metadystsyplinarnist. Visnyk natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Serii: Filosofiia. Kulturolohiia. 2 (32). NAU, 2020. S. 93–97. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.32.15113>.
18. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021 – 2031 roky. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
19. Stupnytskyi O.I., Pryiatelchuk O.A. Mizhdystsyplinarnyi pidkhd do formuvannia universalnykh kompetentsii u protsesi vyvchennia dystsyplin osvitnoi prohramy «Mizhnarodnyi biznes». Ekonomika ta suspilstvo, 2021. № 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-47>.
20. Sultanova Leila, Trynus Olena. Profesiine samovdoskonalennia maibutnikh pedahohiv u konteksti Novoi ukrainskoi shkoly: navch. posibn. Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD, 2021. 179 s.
21. Tkachenko V., Usatov B., Shmyhol R. Interaktyvni tekhnolohii u konteksti mizhdystsyplinarnoho pidkhdodu do navchannia yak peredumova uspishnosti maibutnoi profesiinoi diialnosti fakhivtsiv. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: «Pedahohichni nauky», (4), 16–21.
22. Usatova I., Tkachenko V., Vedmediuk A. Mizhdystsyplinarnyi pidkhd u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh farmatsevtiv. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: «Pedahohichni nauky», (1), 91–97. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-1-91-96>.
23. Chubrei, O.S. Perspektyvni kontsepty zarubizhnogo dosvidu u haluzi pidhotovky maibutnikh uchyteliv heohrafi. Molodyi vchenyi, 10 (62), 114–118. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4558>.